

TORKILD SKALLERUD

ET UBEGRIPELIG LOVFORSLAG

1. Kultur- og kirkedepartementet har utarbeidet *forslag til lov om registrerte innsamlingsaksjoner*. Dette ble gjort som et lukket internt arbeid og direkte berørte parter ble hverken orientert eller konsultert før forslaget forelå og ble sendt på høring. Selv ikke Stiftelsen Innsamlingskontrollen i Norge (IK), som man i forslaget nedlegger og som i årevis har vært den eneste norske kontrollinstans, ble gjort kjent med lovutkastet. KKD har i forslaget demonstrert manglende innsikt i og kompetanse vedrørende frivillig innsamlingsarbeid, og forslaget er derfor møtt med en massiv strøm av innsigelser fra høringsinstansene.

2. Å lage forslag til noe så tungtveiende som en lov uten å sikre seg et minimum av innsikt i vedkommende fagområde og fagterminologi, fremstår som uakseptabel og underlig saksbehandling. At departementet dertil påberopte seg at dette er en hastesak som bare tillot kort høringsfrist, øker undringen. Institusjonen Frivillighet Norge uttaler i sin kommentar til KKD bl.a.: "Vi kan ikke se at det er noe i denne saken som kan forsvare, eller forklare, departementets hastverk. IK foreslo i sin uttalelse at departementet må nedsette en arbeidsgruppe e.l. før man evt. går videre med saken på et realistisk grunnlag. Dette må være eneste forsvarlige fremgangsmåte.

3. Lovregulering av et viktig frivillig område i samfunnet må oppfattes som rimelig av dem den skal virke for, og må ikke i seg selv etablere nye ordninger og begreper som oppfattes som fremmede av organisasjonene. Forslaget gjør det.

4. Som begrunnelse for lovforslaget skriver KKD at hensikten er å sikre at mest mulig av de innsamlede midler går til det/de formål de er gitt til. Dette er selvsagt alle seriøse partnere enige i. Men det virker naivt å tro at dette er noe som best oppnås ved lovregulering. Heller ikke kan en bestemt prosentandel (75% er foreslått) til formålet oppnås gjennom lovvedtak. Et betydelig arbeid må legges i å definere hva som inngår i beregningsgrunnlaget for de ulike deler av regnskapet, og det må - som i den svenske kontrollorganisasjonen SFI - være en betydelig plass for fleksibilitet. Dessuten må kontrollorganet besitte en betydelig grad av faglig innsikt i innsamlingsvirksomhet, noe som ikke kan forventes av et statlig organ. Her siteres igjen fra høringsuttalelsen fra Frivillighet Norge: "Budskapet fra det frivillige Norge er at god innsamlingskultur ikke kommer fra lover og statlige tilsyn, men fra organisasjonene selv".

5. Det er ubegripelig at en veietablert og vel fungerende instans som Innsamlingskontrollen blir foreslått overflødiggjort, tilmed uten å være konsultert eller orientert. Det er bl.a. grunn til å tro at lovskriverne har vært ukjent med IKs viktige partnerskap og mangeårige lederskap i den internasjonale sammenslutningen av nasjonale kontrollorganisasjoner, ICFO (International Committee on Fundraising Organizations).

Gjennom ICFO utveksles erfaringer og utarbeides normer og retningslinjer for sunn og "transparent" virksomhet. Senest år har ICFO vært med og gitt innspill til EU i arbeidet med "a Code of Conduct for Non Profit Organisations to Promote Transparency and Accountability Best Practices". Disse retningslinjene vil legge føringer for alle typer innsamlingsaktiviteter, og det ville ikke være urimelig om også norske myndigheter avventer dette dokumentet.

Forøvrig kan det være nyttig å være klar over at en statlig instans ikke vil være medlemsberettiget i ICFO. Man vil derved bli avskåret fra en fortløpende faglig oppdatering innenfor et viktig internasjonalt felt. Noe tilsvarende samarbeidsorgan for statlige kontroller foreligger ikke, av den enkle grunn at det ikke finnes statlige kontrollordninger i noe land vi kjenner til. Dette har imidlertid vært vurdert i en rekke land. Sverige er det nærmeste, men langt fra det eneste, hvor man er blitt stående ved at en ikke-statlig løsning er å foretrekke.

Det er vanskelig å se hvorfor norske forhold skulle være annerledes og ha behov for statlig regulering av denne store, frivillige sektoren.

(Det har fra ulike hold vært insinuert at årsaken til dette lovforslaget er et ønske om å sikre arbeidsplasser ved Lotteri- og stiftelsestilsynet i Førde. Jeg velger å tvile på den forklaringen.)

6. KKD foreslår en kontrollordning som åpenbart omfatter mindre enn IKs nåværende, i og med at det nærmest begrenses til å registrere organisasjonene. IK driver, i tillegg til å kontrollere og kommentere organisasjonenes regnskaper, en ikke ubetydelig rettledning og rådgiving for såvel tilknyttede organisasjoner som andre. Det er ikke sannsynlig at et statlig organ vil ha tilstrekkelig faglig innsikt eller den kontakt med innsamlingsorganisasjonene som er nødvendig for å få full oppslutning om kontrolltiltakene også hos dem som skal kontrolleres.

7. Innsamlingskontrollen (IK) er idag en revidert utgave av Næringslivets Innsamlingskontroll, som ble etablert like etter 2. verdenskrig for å kunne veilede næringslivet om støtteverdige aktiviteter, og som ble støttet først og fremst av Landsorganisasjonen og Norsk Arbeidsgiverforening. Reorganiseringen skjedde i 1991. Majoriteten av styremedlemmer velges fra de tilknyttede innsamlingsorganisasjonene, men representerer "faget" og ikke sine egne organisasjoner. I tillegg oppnevner Den Norske Advokatforening og Den norske Revisorforening hver en styrerepresentant. Styret fastsetter retningslinjer og regelverk, men er ikke selv på noen måte involvert i den løpende kontroll- og rådgivningsvirksomhet, noe som utføres av administrasjonen med hjelp av engasjert revisortjeneste.

IK har flere ganger tatt initiativ overfor offentlige myndigheter med tanke på å få flere representanter uten tilknytning til "innsamlingsbransjen" inn i styret, men dette har alltid blitt høflig avvist. Oftest har begrunnelsen vært at "dette gjør dere bra nok slik det er". Det er igjen vanskelig å se at det er oppstått noe nytt, konkret behov for rask statlig inn gripen på området.

8. Uten å være kjent med at et lovforslag var under utarbeidelse, har imidlertid IK igangsatt et omfattende arbeide med vurdering av organisasjon og arbeidsform, ikke minst med tanke på en annen styresammensetning. Ved å skjele til hvordan søsterorganisasjonene i andre land er organisert, er det sannsynlig at dette arbeidet vil kunne ut i en styresammensetning med fortsatt representasjon fra innsamlingsorganisasjonene, men med disse i mindretall. Øvrige styrerepresentanter vil søkes fra aktuelle offentlige instanser, forbrukere og organisasjoner. Det er altfor tidlig å si hvordan sammensetning vil bli - det er bl.a. avhengig av om de som forespørres, er villige -, men en bredere sammensetning tilstrebes. Om det også er ønskelig, f.eks. fra statlig side, vil man samtidig være åpne for å diskutere justeringer med hensyn til arbeidsoppgaver. En styrking av sekretariatet oppfattes som naturlig på nåværende stadium.

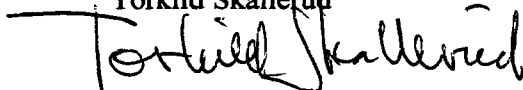
9. Det kunne være interessant å få svar på endel spørsmål.

Hvem har initiert lovforslaget? Hvem i KKD har besluttet at det skal gjøres? Hva er den konkrete begrunnelsen? Hva er begrunnelsen for å gjøre dette til en hastesak med så stor hast at man ikke har kunnet informere eller konsultere de direkte berørte parter, eller sikre seg et minimum av faglig innsikt slik at åpenbare feil og misforståelser kunne vært unngått?

Kan man tillate seg å henvise departementet til fjellvettregelen: *det er ingen skam å snu.*

11. juli 2006

Torkild Skallerud

Om forfatteren:

Torkild Skallerud var generalsekretær i CARE Norge fra 1980 til 1995. I løpet av den tiden kom han med i Innsamlingskontrollens styre og ble etterhvert styreleder. Senere ble han norsk representant i ICFOs styre og var ICFOs president fra 2001 til 2006. Er nå "President Emeritus" i ICFO og varamann i IKs styre. Er pensjonist.

Torkild Skallerud

Ovenbakken 8

1361 Østerås

Tlf: 67 14 56 03

E-mail: skllrd@online.no